

Földvári Erika

NYELVTAN

4

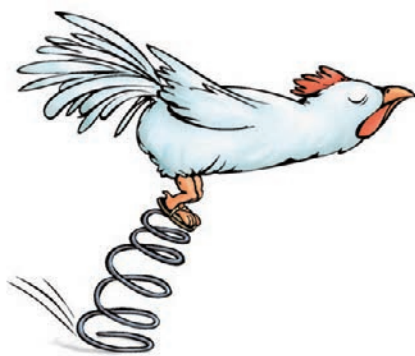

★★★
NAT2020

Földvári Erika

NYELVTAN

Negyedik osztályosoknak

NAT2020 szerint átdolgozott kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2023

Szia!

Az előző években már nagyon sok mindent megtanultunk a magyar nyelvről. Tudjuk, hogy a **hangok** és a **betűk** szavakat, a **szavak** pedig **mondatokat** alkotnak; az egymáshoz kapcsolódó mondatok **szöveggé** állnak össze.

Ebben a tanévben átismételjük, majd kibővítjük ismereteinket. Tanulunk újabb szófajtákról, megfigyeljük a szavak toldalékait. Változatos módokon fejlesztjük a helyesírásunkat. Páros- és csoportmunkákkal lesz még érdekesebb és sokszínűbb a gyakorlás. Sok játékkal és versennyel tesszük próbára a tudásunkat.

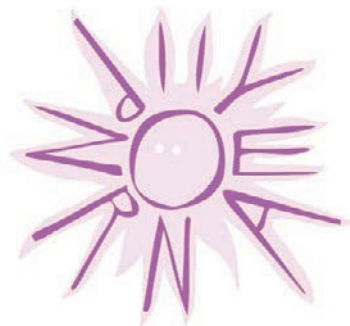
Szerintem nagyon izgalmasnak ígérkeznek a nyelvtanórák!

Ugye, emlékszel a magyar ábécére? A táblázat alapján mondd el, hogy mit tanultunk a hangokról és a betűkről!

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.							
a	á	b	c	cs	d	dz	dzs							
9.	10.	11.	12.	13.	14.									
e	é	f	g	gy	h									
15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.						
i	í	j	k	l	ly	m	n	ny						
24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.				
o	ó	ö	ő	p	q	r	s	sz	t	ty				
35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.					
u	ú	ü	ű	v	w	x	y	z	zs					

Szavak

1. Fejtsd meg a képrejtvényeket! Mondj egy olyan mondatot, amelyben mindhárom szó szerepel!

2. Írj szavakat a füzetedbe a magánhangzók pótlásával!

k _ r _ k

3. Játsszatok! Két perc alatt írjatok minél több olyan szót, amelyik **ka-** szótaggal kezdődik! Az a győztes, aki a legtöbbet írta hibátlanul.
4. Juss el három lépésben a **víztől** a **gőzig** úgy, hogy lépésenként egy-egy betűt változtatsz meg a szavakban!

víz _____

5. Írd le a hiányzó szót!

a) Ha **baba** = 3131
és **báb** = 323,

akkor **becs** = _____

b) Ha **edz** = 97
és **Bécs** = 3105,

akkor **ebéd** = _____

6. Írj szavakat a feltételeknek megfelelően! Mondj mondatokat a szavakkal!

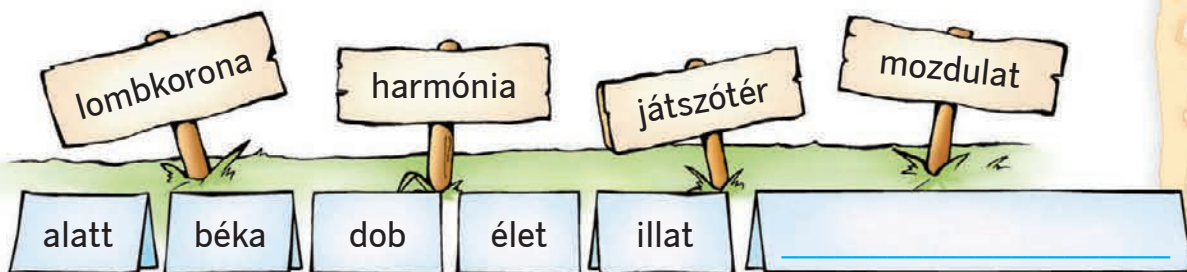
az utolsó betűje tty: _____

hét pont van a betűk felett: _____

három mássalhangzó van egymás mellett: _____

hat szótagú a szó: _____

7. Állapítsd meg, hogy milyen szabály szerint követik egymást az alsó sor szavai! Írd a felső sorból a megfelelő szót az utolsó kártyára!

8. A négyzetrácsban csigavonalban egy szó rejtőzik. Húzd alá azokat az állításokat, amelyek igazak erre a szóra!

- a) Magánhangzóval kezdődik.
- b) Négy szótagból áll.
- c) Összetett szó.
- d) Rövid magánhangzóval végződik.
- e) Egy esemény neve.

9. Írd a halmazábrába szótagolva a szavakat!

leány, táska, teát, diósról, kolbász, asztal, fiúk, faággal

10. Írd le a füzetedbe helyesen tagolva Arany János szójátékát! Mondd el, hogy miről szól a vers!

aztmondjákahatalmasok,
akinekahatalmasok,
azmárelégahatalmasok,
hogynelegyenahatalmasok.

Mondatok

1. Írj a füzetedbe három állítást a képről!

2. Olvasd fel a mondatot a hangulatoknak, szándékoknak megfelelően!

- a) megállapítás
- b) érdeklődés
- c) riadtság
- d) szorongás
- e) düh

3. Egészítsd ki a mondatokat a kezdőbetűkkel és a mondatvégi írásjelekkel!

___ ol nyaraltál ___

___ e szépen leburnultál ___

___ árcsak tovább tartott volna a szünet ___

___ ajnos gyorsan elrepült a nyár ___

___ ár nagyon vártam, hogy újra találkozzunk ___

___ oltál-e vízparton ___

___ esélj a hajókirándulásról ___

4. Karikázd be a kakukktojás betűjelét! Indokold a választásod!

- a) Jaj, nagyon fáj az ujjam!
- b) Nahát, mekkorát nőttél!
- c) Hű, de régen találkoztunk!
- d) De jó lenne, ha kapnék egy hörcsögöt!
- e) De érdekes a ruhád!

5. Írd a kártyák alá a megfelelő mondatfajta nevét!

<p>1. Kijelentéseim pontosak.</p> <p>2. Velem tehetsz megállapításokat.</p> <p>3. Én vagyok a leggyakoribb.</p>	 <p>1. Nagyon kíváncsi vagyok.</p> <p>2. Mindent tudni akarok.</p> <p>3. Van, amikor döntés elé állítalak.</p>	<p>1. A legerélyesebb én vagyok, de kérni is tudok.</p> <p>2. Jól teszed, ha engedelmeskedsz.</p> <p>3. Végzetemet két társam is megirigyelte.</p>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

6. Írd a mondatfajta mellé a megfelelő számokat!

1. kíváncság, 2. fájdalom, 3. tudakozódás, 4. ujjongás, 5. érdeklődés, 6. vágyakozás, 7. akarat, 8. meglepődés

óhajtó mondat: _____

kérdő mondat: _____

felkiáltó mondat: _____

7. Betűrendben írtam le három szót. Foglald őket egy mondatba! Írj egy kijelentő, egy kérdő és egy felkiáltó mondatot a füzetedbe!

kanyarog, kis, vonat

8. Írd le tagolva a füzetedbe a szövegrészletet! Mondd el a mesét!

tudodemiért nem értavadgalambafészekcsináláshoz elmondom énavadgala
mbaszarkát kértem hogy tanítsam meg őt a fészek rakására azarkaelvállalta

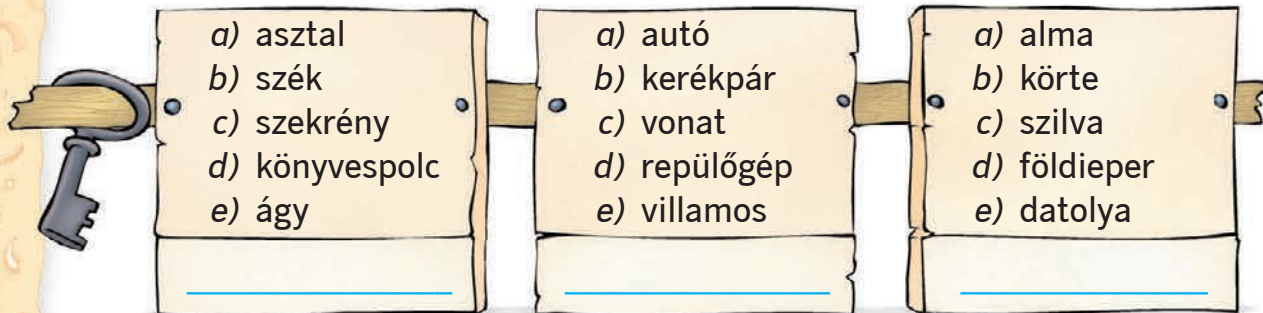
(Arany László: A vadgalamb és a szarka alapján)

Közös nevek, saját nevek

1. Tegyé fel társaidnak nyolc kérdést az ábra alapján! Értékelj a válaszaikat!

2. Mik ezek? Írd le oszloponként az összefoglaló szavakat!

3. Egy-egy betű megváltoztatásával juss el a **bájtól** a **díszig**! Minden szó csak valaminek a neve lehet.

báj, _____, _____, _____, _____

4. Írj a füzetedbe három saját nevet a helyesírási szójegyzékből! Ezután írd mindegyikkel egy-egy kijelentő és egy-egy kérdő mondatot!

5. Játsszatok! Írjatok a füzetetekbe egy perc alatt minél több szót a táblázatnak megfelelően! Az a játék győztese, aki a legtöbb hibátlan szót írta. Folytassátok a játékot újabb kezdőbetűkkel!

	Országok neve	Keresztnevek
L	_____	_____

6. Olvasd el Lázár Ervin meséjének részletét!

a) Húzd alá a szövegben a toldalékos közös neveket!

Ott állt a tisztáson Ló Szerafin, a kék paripa, egy szarvasbőrdarabbal tisztogatta a szemüvegét. Szelídnek látszott, mint a ma született bárány. Mikkamakka meg [...] zordan így szólt hozzá:

– Miféle nagyképűsködés folyik itt?

– Hol? – kérdezte Ló Szerafin, és körülnézett. Hogy jobban lásson, a szemüvegét is feltette.

– Na látod, még tetézi is?! – kiáltotta Aromo. – Ez már több a soknál. Hát nem te nagyképűsködtél itt az előbb?!

– Én? – nyitotta tágira a szemét Ló Szerafin. – Ne haragudjatok, nem tudom, miről beszéltek.

– Majd én emlékeztetlek! – rikácsolt Bruckner Szigfrid. – Azt mondtad, mindenkinél gyorsabban tudsz futni.

– Az igaz, azt mondtam – bólintott Ló Szerafin. [...]

– A gazellánál is gyorsabban, mi? – vágott közbe Vacskamati.

– Igen – bólintott Ló Szerafin, és elpirult.

– És a gepárdot is lepipálsz, mi? – szájaskodott Bruckner Szigfrid.

(A Négyszögletű Kerek Erdő)

b) Írd le betűrendben a saját neveket!

c) Írd le szótagolva a -t toldalékos közös neveket!

d) Írd le a szövegből a szavak rokon értelmű párját!

hetvenkedés: _____

ló: _____

bari: _____

okuláré: _____

7. Leírtam néhány vers első sorának mássalhangzóit, magánhangzóit.
Írd le a költők nevét és a versek címét!

tt vn szp vg krcsny: _____

lshgtt z fttys: _____

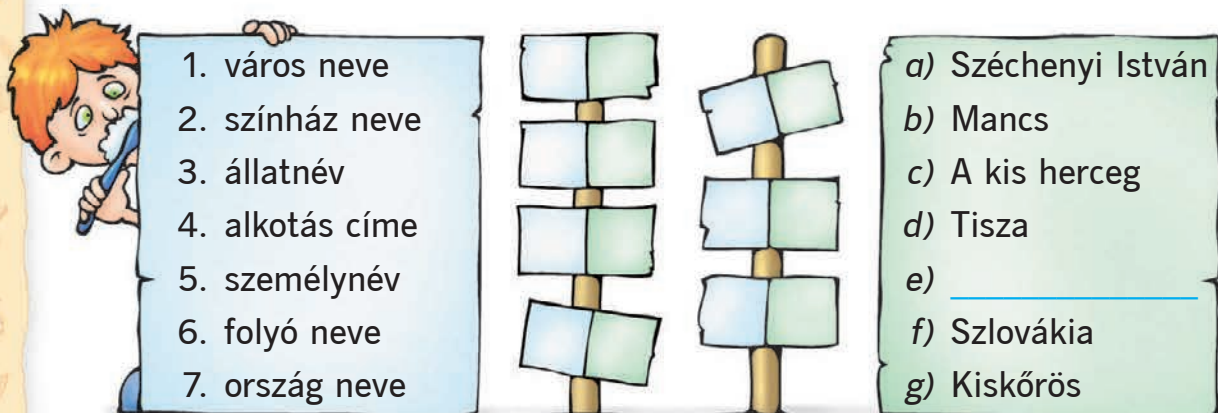
Bdzvrgbl, bdzvrgbl: _____

le, á e a aa: _____

e, i a ő! úaó, e: _____

Ééő öeó: _____

8. Párosítsd a neveket! Egészítsd ki a saját nevek oszlopát!

1. város neve
2. színház neve
3. állatnév
4. alkotás címe
5. személynév
6. folyó neve
7. ország neve

a) Széchenyi István
b) Mancs
c) A kis herceg
d) Tisza
e) _____
f) Szlovákia
g) Kiskőrös

9. Egészítsd ki a mondatokat!

Magyarország legnagyobb tava a _____.

_____ mérjük a testhőmérsékletet.

A romlandó ételeket _____ tároljuk.

_____ írta a *Nemzeti dal* című verset.

Eddigi ismereteink szerint csak a _____ van élet.

Amikor a patakok összefolynak, _____ duzzadnak.

A _____ tengerszint feletti magassága legfeljebb 200 méter.

A Föld a _____ körül keringő bolygó.

10. Írj minél több olyan összetett szót, amelynek **út** az utótagja!

11. Írd le a füzetedbe a szavak ellentéteit! Mondj felkiáltó mondatokat az egyik szó párral!

éjszaka, sírás, magasság, nyugalom

12. Egészítsd ki a szavakat! Írd a szavakat a halmazábrába!

a) karva ___

f) ünnepé ___

b) má ___vát

g) papagá ___ok

c) moso ___gás

h) Bago ___vár

d) mo ___lepkék

i) pá ___audvarra

e) ___egesmedve

j) ___égmadár

élőlény neve		ly-nal írjuk

13. Írd le a mondatokat látó-halló tollbamondás után! Ellenőrizd a munkád!

A nyári szünetből két hetet a Balatonnál töltöttünk.

Csopakon szálltunk meg. Minden délelőtt a strandon voltunk, délután pedig kirándultunk. Nagyon tetszett Veszprémben az állatkert, ahol még csuklyásmajmokat is láttunk. Balatonfüreden ellátogattunk Jókai Mór villájába. A szüleim azt mondták, hogy Jókai itt írta *Az arany ember* című regényét.

Pontos számok, mennyiségek

1. Írd le az adataidat!

életkorod _____ év testtömeged _____ kg
testmagasságod _____ cm lábméreted _____
derékméreted _____ cm testhőmérsékleted _____ °C
csípőméreted _____ cm mellkaskörfogatod _____ cm

2. Írd le számokkal a kifejezéseket!

egy pár: egy tucat: fél pár: fél tucat:

3. Régi magyar szavaink a **bokor**, **stiga** és a **sokk**. Állapítsd meg, hogy mely számok kapcsolódnak hozzájuk!

1 tucat = 6 bokor; 10 bokor = 1 stiga; 3 stiga = 1 sokk

bokor: stiga: sokk:

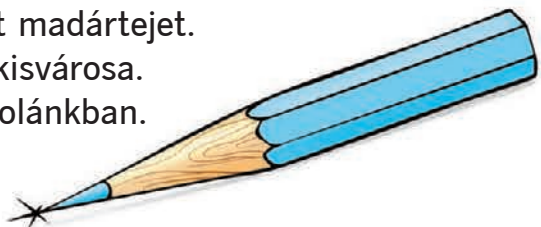
Jegyezd meg!

Vannak az élőlények, élettelen dolgok és gondolati dolgok **pontos számát**, **mennyiségét** kifejező szavak.

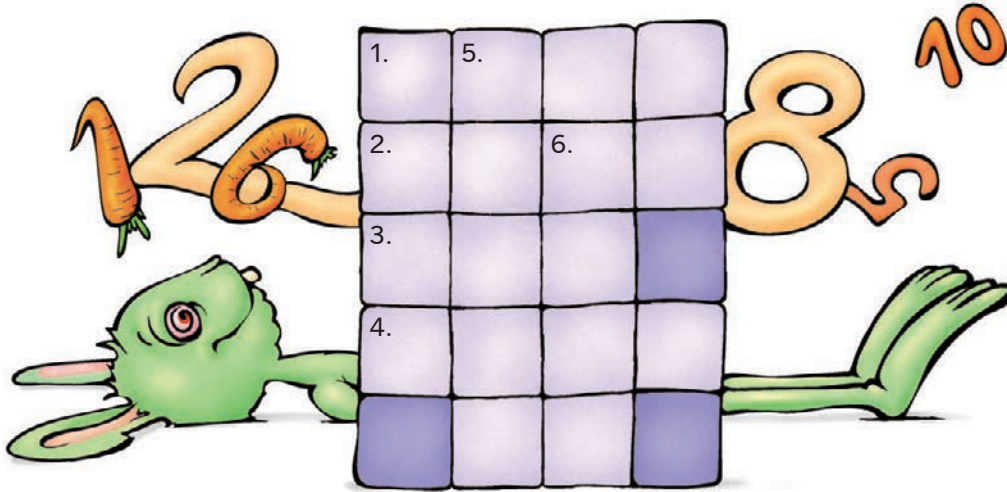

4. Karikázd be azoknak a mondatoknak a betűjelét, amelyekben pontos mennyiség van! Húzd alá a számot jelölő szavakat!

- A Dunán kilenc híd ível át Buda és Pest között.
- Az anyukám egy liter tejből készít madártej.
- Hatvan Heves megye egyik szép kisvárosa.
- Hatvan negyedikes tanul a mi iskolánkban.
- Száz forintnak ötven a fele.
- Vegyél elő egy hegyes ceruzát!

5. Töltsd ki a számkeresztrejtvényt számjegyekkel!

vízszintes

1. Ötszáz ötszöröse
2. Kilencszáz négyszeresétől hat hétszeresével több
3. Négyszázhatvannyolc kisebb tízes szomszédja
4. Kilenc kilencszázszorosától 24-gyel több

függőleges

1. Ötezer-száz és kettőezer-hétszázötvenkettő különbsége
5. Ötvenhatezer-hatszázöt és hét összege
6. Négyszer-huszonöt nagyobb páros szomszédja

6. Egészítsd ki a mondatokat, és másold le őket a füzetedbe!

Néhány érdekes adat az állatokról

A repülő maki a fák között ugrálva akár _____ métert is repül. (70/7000)

A világ legnagyobb állata a kék bálna, testtömege akár a _____ tonnát is elérheti. (2/200)

A gepárd a leggyorsabb szárazföldi emlős, rövid távon a _____ km/óra sebesség elérésére is képes. (100/1000)

A világon a legtovább élő állatok az óriásteknősök. Egy-egy példány kora körülbelül _____ év (200/20).

Jelen idejű cselekvések, történések

1. Játsszatok! Egyikőtök elkezdi egy cselekvéssort. Minden következő játékos folytatja egy újabbal.

Nyelvtanórán szavakat írunk. Megvizsgáljuk a szavak jelentését. A szavakból mondatokat alkotunk. ...

2. Mit csinálsz ma az iskolában? Írj szavakat a helyszíneknek megfelelően!

A tanteremben	Az ebédlőben	Az udvaron

3. Másold le a jelenre utaló szavakat a füzetedbe!

áll, tudjátok, vagyok, borult, mosolygott, csapkodjon, nyúlkál, el fogja kapkodni, lett, uralkodott

4. Húzd át azt a szót, amelyik nem illik a csoportba! Indokold a választásod!

	<p>figyelsz suttogsz beszélteél sétálsz mosogatsz</p>	<p>öltözködtök kíváncsiskodtok őriznek meglátogattok vitatkoztok</p>	<p>ebédelnek terjednek hullanak kinyílnak sorvadnak</p>
---	---	--	---

5. Karikázd be a szavak toldalékait! Mondj igaz állítást a toldalékokról!

én	nevetek	hallok	írok
te	nevetsz	hallasz	írsz
ő	nevet	hall	ír
mi	nevetünk	hallunk	írunk
ti	nevettek	hallotok	írtok
ők	nevetnek	hallanak	írnak

6. Egészítsd ki a szlovák népköltést a megfelelő szavakkal! Mondj igaz állításokat a beírt szavakról!

fújja, jár, megy, ül, van

Egy boszorka _____,
három fia _____.
Iskolába _____ az egy,
másik bocskort varrni _____.
A harmadik _____ a padon,
a dudáját _____ nagyon,
de szép hangja _____, dana-dana-dan.

7. Húzd alá a közmondásokban a jelen idejű, cselekvést jelentő szavakat!

Csak az nem követ el hibát, aki nem dolgozik.
Kolompos után megy a nyáj.
Két okos megérte egymást, két bolond összevész.
Többször győz az okos, mint a bátor.

8. Írj öt jelen idejű, cselekvést jelentő, magánhangzóval kezdődő szót! Írj kérdő mondatot az egyik szóval!

9. Írj négy jelen idejű, történést jelentő szót t kezdőbetűvel!

10. Másold le a füzetedbe a jelen idejű mondatokat!

Hová fogtok menni holnap?
De izgalmas könyvet olvastam a múlt héten!
Nagyon finom az ebéd, mindet megeszem.
A táskájába teszed a könyvet?
A múlt héten rendezték meg a diákolimpiát.

Tartalom

Szavak	4
Mondatok	6
Gyakorlás	8
Névelők	10
Névutók, névutós szókapcsolatok	14
Névutók	17
Közös nevek, saját nevek	18
Tulajdonságot jelentő szavak	22
Megnevezésből tulajdonság	26
Összetett szavak	30
Gyakorlás	34
Mennyiséget kifejező szavak	38
Pontos számok, mennyiségek	42
Számjegyek és számot jelölő szavak	44
Az egész töredékét kifejező szavak	46
Élőlények, tárgyak sorban elfoglalt helye	48
A keltezés és a dátumok írása	50
A számot jelölő szavak helyesírása	52
Megközelítő számok, mennyiségek	54
A sok és a kevés fokozása	56
A számok, mennyiségek toldalékai	58
Gyakorlás	60
Nevek, tulajdonságok, számok helyett névmások	62
Cselekvést, történést kifejező szavak	66
A cselekvő személye	70
A személyneveket helyettesítő szavak toldalékai	74
A cselekvések, történések ideje	76
Jelen idejű cselekvések, történések	80
Múlt idejű cselekvések, történések	82
A múlt idejű szóalakok helyesírása	84
Jövő idejű cselekvések, történések	86
Gyakorlás	88
A cselekvést, történést módosító szócskák	94
Gyakorlás	100
Tanév végi összefoglalás	104
Helyesírási szójegyzék	108

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6701 Szeged, Pf. 301, Telefon: (62) 470-101, 554-664

E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu

Felelős kiadó: Török Zoltán • Műszaki szerkesztő: Kovács Attila

Készült a Dürer Nyomda Kft.-ben, Gyulán • Felelős vezető: Aggod István

Terjedelem: 8,85 (A/5) ív • 2023. július • Tömeg: 208 g • Raktári szám: MS-1642U